

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בניהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 142

שבועות תש"ע

"ועל תורתך שלמדנתנו"

עשרים וארבע, שבע

בספר "הגדה של פסח הקהילות יעקב", כותב הרב וולך:

ידידי הרב רונן הלברטס מארה"ב, שלח לי מה ששמע מהרב נפתלי יגר, ראש ישיבת שאר ישוב בפאקאווי. ברחבי העולם יש חנויות שפתוחות 24 שעות ביממה, 7 ימים בשבוע והכיתוב הוא 24-7.

מכתב חזוק: "תלמידים צעירים טועים הרבה בדמיונם בחשבם שאינם מצליחים ואינם עולים. כי ההצלחה לעליה האמיתית אינה נכרת לעיני התלמיד: כל דף גמרא שלומד ומבינו הוא הצלחה, כל תוספות שהבינו הוא הצלחה. ולאט לאט 'קבץ על יד, ירבה', ובמשך הזמן נעשה לגדול בישראל, מבלי הבטה בכל יום שהצליח או לא!"

אם נסתכל בפרק 24 פסוק 7 בספר שמות, נראה שכתוב שם "נעשה ונשמע". וזה רמז נחמד לכך שיהודי צריך להיות במצב של נעשה ונשמע 7 ימים בשבוע, 24 שעות ביום. אני עבדך, אני עבדך בן אמתך.

עמר

בשם הרב יוסף שוואב, שאמר בשם אביו הרב שמעון שוואב זצ"ל:

בענין זה, סח הגאון רבי זאב הלוי פלדמן שליט"א, רב דקהל "עץ חיים" בלונדון: כשכנתני כר"מ ישיבת קרלין בירושלים למד שם בחור שלא הצליח בלימודו, כי כשרונותיו היו חלשים עד מאד. כשראה שחרף השתדלותו אינו מצליח, נתקף דיכאון ונכנס למשבר. חשבנו שהעצה עבורו שיצא לעבוד במסגרת חרדית ויקבע עתים לתורה, אך מובן שלא החלטנו מאומה על דעת עצמנו.

האות ה-16 באלף בית היא ע', האות ה-13 באלף בית היא מ', האות ה-20 באלף בית היא ר'. סה"כ 49 כמנין ימי הספירה.

"והאר עינינו בתורתך"

נסעתי עמו לבני ברק, וכתבתי פתקה לאמור: "כיון שאמרו חז"ל שתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים שוב אינו רואה, ובחור זה נמנה עליהם, לכן שאלתו האם יכול לצאת לעבוד..."

בהגדה של פסח "נועם שיח" מביא הרב וולך סיפור מהחידושי הרי"ם: שנינו, אין בין משכן שילה לירושלים אלא שבשילה (שהיתה בחלקו של יוסף) אוכלים קדשים קלים בכל הרואה (בכל מקום שהיה יכול לראות את שילה) ובירושלים לפני מן החומה (מגילה ט' עמ' ב'). וטעמו: "עין שלא רצתה לזון ולהנות מדבר שאינו שלו, תזכה ותאכל כמלא עיניה" (זבחים קיח עמ' ב').

קרא רבנו את הפתקה, פנה אל הבחור ושאלו בחביבות: "אמור נא, האם לפני שנכנסת לישיבה יכול היית ללמוד משנה בכוחות עצמך?"

אמר החידושי הרי"ם זצ"ל: דבר שההסתכלות בו אינה לרצון הבורא, היה לפני יוסף כחומה החוצצת בפניו, לפיכך נעשה כל מקום שעינו שלטה בו, כלפנים מן החומה!

ענה: "לא..."
שאל: "וכעת?"
וענה: "כן..."

"והאר עינינו בתורתך וכו' ולא נבוש לעולם ועד..."

שב ושאל: "האם לפני שנכנסת לישיבה יכול היית ללמוד לבד, בלי עזרה, סעיף בקיצור שלחן ערוך?"

בהגדה של פסח "הקהילות יעקב" כותב הרב וולך: מעשה בבן ישיבה שבא לפני רבנו ושאל, האם יוכל לעסוק ברישום תלמידים לחינוך תורני, שיש בזה משום הצלת נפשות. ענהו רבנו: שב ותלמד!

השיב: "לא..."
שאל: "ועכשיו?"
וענה: "כן..."

מהר להבהיר: לא התכוונתי בתקופת הלימודים. שאלתי על ימי בין הזמנים!

מיד פנה אלי, ושאל בהקפדה ובריתחא דאוריתא: "האם זה קרוי שאינו רואה סימן ברכה?! ועל זה באים לשאול, ועוד מירושלים! ומי בא לשאול, רבו שלמדו תורה!..."

ענהו התלמיד: בבין הזמנים אפשר...
הודה, וביקש לצאת. קרא לו רבינו שישוב.

ברכו בהצלחה, שיצליח בלימוד התורה הקדושה. וסיים המספר: בחור זה עלה ונתעלה, בעיקר בידעת ההלכה, וכיום הוא אברך מצוין הבקי במשנה ברורה עם באור הלכה ושער הציון על בורים!

חזר, ורבינו נטל בידיו הקדושות את הציצית שבגדו, והראה לו. והצביע על אחד החוטים. ואמר: רואה אתה, חוט זה הוא השמא, הוא היוצר את החוליות, והופך את החוטים הנפרדים לחפצא של מצוה! בתחילה, הוא היה הארוך מכולם. אך מה ארע, הוא הסתובב סביבם לזכותם, הסתובב והסתובב, וככל שהסתובב הלך והתקצר, עד שנהיה קצר כמותם" ופטרו לשלום...

מגילת רות

במגילת רות מתחילים כל הפסוקים באות ו', חוץ משמונה פסוקים: פרק א' פסוקים ט', י"ב, י"ג, י"ז, כ"א, פרק ב' פסוקים ט', י"ב, פרק ג' פסוק י"ג.

ראשי תיבות של המילים המתחילות את הפסוקים הנ"ל הם: "ישעיה באהלי".

מאכלי חלב

שמעתי מידידי הרב רונן הלברטס:

באחת הקהילות בפזורת ישראל נהגו, שבערב חג השבועות אופה כל אשה עגת גבינה, ואחד המתפללים מגיע לבית הכנסת עם כל העוגות ועורך את השולחנות לקראת הלמוד בלילה.

שנה אחת הגיע תורו של אחד המתפללים לבצע את המשימה. הוא העמיס כשלשים וחמש עגות בתוך הרכב, ונסע יחד עם בנו לעבר בית הכנסת.

בדרך גבר בו החשק לטעם מן העוגות הללו, אך מכיון שהיה באמצע תהליך של דיאטה, החליט להתקשר אל הדיאטן שלה איתו בכל מהלך התקופה האחרונה, כדי לשמוע ממנו עצה כלשהי, כיצד יוכל להתגבר על תאוותיו.

כאשר ענה הדיאטן לצלצולי הטלפון שלו, פתח ואמר: "ראה, אני נמצא כאן עם שלשים וחמש עגות גבינה מדיפות ניחוחות, הסכין כבר בידי... מה אעשה עכשיו? אינני מסוגל להתאפק!"

שמע הדיאטן בכבד ראש את דבריו והשיב לו: "האם אתה מכיר את המשנה האומרת (אבות ד, ד) שעברות שאדם עושה בסתר נפרעים ממנו בגלוי... מה שתאכל עכשיו בסתר, אחר כך כולם יראו..."

ובזאת הסתיימה השיחה ביניהם.

כעבור שבוע הגיע האיש אל הדיאטן, כדי להישקל. והנה, למרבה הנאתו, הבחין שירד קילוגרם ממשקלו!

התמוגג הדיאטן ממראה עיניו ואמר בספק: "רואה אתה כמה גאונית העצה שנתתי לך... הנה, בזכותה ירדת במשקלך! אין כמוני..."

אך האיש התבונן בו ואמר: "חושב אתה שעצותיך הועילו לי? לא ולא... באותם רגעים הייתי מסוגל לבלוע את כל שלשים וחמש העוגות הללו, אך מכיון שראיתי שאינני עומד בנסיון, מיהרתי לשוב הביתה, לגשת אל המקרר ולהכניס לפי חתיכת בשר קטנה... רק בזכות אותה פיסת בשר קטנטונת, שהפכה אותי לבשרי, הצלחתי להתגבר..."

הכח שלנו להתגבר נעוץ בכך שאנו מקימים את דבר ה'! הפסוק אומר (במדבר א, ב): "למשפחותם לבית אבותם", אנו מחזיקים בידינו את מסרת "בית אבא" וצועדים עמה לכל ארך הדרך.

לא אחת אנו רואים מעשן כבד, אשר הרופא מזהיר אותו שעליו להפסיק לעשן באפן מידי, אם חיו יקרים לו... אך הוא – אינו מסגל להפסיק בשום אופן! אך מיום ששי אחר הצהריים, עם כניסתה של השבת, הוא כלל אינו מעלה על דעתו לשלוח יד אל קופסת הסיגריות שלו...

ומשום שאנו מחזיקים כה חזק במסורת בית אבא, זכינו בקבלת התורה ובאהבתו העצומה של הקב"ה. זכינו להתקרא "זרע אהוביך", ובזכות זאת אף נזכה שיחנו אותנו בדין. ("מתוק האור" על ימים נוראים)

רמוז בזה, אומר הרוקח, שכל הישועה של דוד המלך באה אך ורק בגלל הפסוק "איה שרה אשתך? ויאמר הנה באהל". ומכאן למדו שכל כבודה בת מלך פנימה, ואשה צריכה להיות צנועה, ובגלל זה באה אח"כ ההלכה של "מואבי ולא מואבית". כיון שהתורה אמרה "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים", ואין דרכם של נשים לקדם.

ורמוז דבר זה גם בפרק קכ"א – שיר של שידוכים. "אשא עיני אל ההרים" אשא ראשי תיבות – איה שרה אשתך, שעל ידי מילים אלו זכיתי לבוא בקהל ה'.

וממשיך הרוקח: דוד המלך משבח את האות "י" הקטנה של מואבי ולא מואבית, ולכן חוזר ומדגיש אותה שוב ושוב: המגביה, המשפילי, מקימי, להושיבי, מושיבי.

"למי הנערה הזאת" (ב ה)

רש"י: דברי צניעות וחכמה ראה בה, שתי שבלים לקטה, שלושה אינה לקטה.

מה דבר חכמה ראה כאן בה?

אלא – אמר על כך בעל חידושי הרי"ם – לפי הדין אסור ללקוט יותר משתי שבלים, כי שלוש שוב אינן קרויות "לקט", כנגד זה גר וגירות מותר להם על פי דין ללקוט גם שלוש שבלים, אבל בלי להסתמך על ההיתר הזה היתה רות הגיורת מהלכת על פני השדה ומלקטת רק אותן השבלים שהיו מונחות שתיים שתיים במקום אחד, משום שבנוגע לשבלים האלה היתה חוששת שמא יקדימנה אחר ויקחן, וכנגד זה באותם המקומות שהיו מונחות שלוש שלוש שבלים הניחה אחר כך, משום שלא היתה חוששת שיבוא מי שיבוא ויחטפן – שהרי פרט לגר אסור לכל אדם אחר ללקוט שלוש שבלים בבת אחת!... וזה הוא דבר החכמה שראה בה בועז.

"ויקח עשרה אנשים מזקני העיר" (ד ב)

יהודי אחד מוארשה, בעל בית נכבד שירד מנכסיו, בא פעם אחת לפני רבי זיינוויל קלעפפיש ושפך לפניו את לבו, שהנה הוא עומד להשיא את בתו והוא חייב להזמין קהל רב, כמה מאות אורחים והסעודה הזאת צריכה לעלות לו סכום גדול שאין לפי כוחו להוציאו, ואינו יודע לשית עצמות בנפשו.

אמר לו רבי זיינוויל: שתי פעמים מסופר במקרא על חתונה עם אורחים מוזמנים: אצל לבן ואצל בועז. אצל לבן נאמר: "ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה". לבן הארמי הרמאי לא חשב, כדרכו של רמאי, מה יהיה ביום מחר והוא ערך חתונה ביד רחבה והזמין "את כל אנשי המקום", כל העיר כולה! כנגד זה בועז, אף על פי שהיה יהודי עשיר, גביר עצום, היה חי בחשבון ומתנהג בצניעות – "ויקח עשרה אנשים מזקני העיר", הוא הזמין אל החתונה לא יותר מ"מנין" אחד, ונוסף לזה "מזקני העיר", אנשים שאינם מרבים באכילה ושתייה... זה דין ומספיק. אין צורך לערוך חתונה מפוארת ולהשתקע בחובות!...

